

Obywatelski niezbędnik seniora - alimenty

Opracowanie sporządzone w ramach zadania publicznego prowadzonego we współpracy z Powiatem Mogileńskim pn. Prowadzenie punktu nieodpłatnej pomocy prawnej oraz świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego w Strzelnie w 2020 r.

Niniejsze opracowanie stanowi swoiste kompendium wiedzy podane w syntetycznej formie w zakresie jednej z płaszczyzn, która może być przedmiotem zainteresowania seniorów. Omówionym obszarem tematycznym poruszonym w niniejszym opracowaniu jest problematyka alimentów od zstępnych (dzieci, wnuków) na rzecz wstępnych (rodziców, dziadków). Zdarzają się bowiem sytuacje gdy to rodzice, czasem pozostawieni samym sobie, nie mają wystarczających środków na godne życie, gdy ich zstępni, których wychowali, nie oszczędzając sił i środków żyją na dużo wyższym poziomie, często nie interesując się swoimi rodzicami (dziadkami).

Naszym zadaniem jako Fundacji działającej m.in. w obronie interesów seniorów jest poszerzanie świadomości prawnej, co staramy się czynić od ponad 10 lat. W tym okresie Fundacja przeprowadziła wiele spotkań. W trudnym okresie pandemii dostęp do syntetycznych opracowań pozwala na poszerzanie wiedzy seniorom z zakresu alimentów w sposób zastępujący formę bezpośrednich wykładów czy też spotkań. Ma również ten atut, że opracowanie takie może być wykorzystywane w warunkach domowych. Oczywiście, niniejsze opracowanie nie odpowiada na wszystkie pytania, ma bowiem formę syntetycznego streszczenia podstawowych problemów. Życząc Państwu miłej lektury, przypominamy Państwu, że w razie pytań, które mogą narodzić się po analizie opracowania, zapraszamy Państwa do kontaktu z naszymi prawnikami oraz doradcami, którzy są dla Państwa dostępni w ramach dyżurów punktu nieodpłatnej pomocy prawnej i poradnictwa obywatelskiego w Strzelnie przy ul. dr Cieślewicza 2 (budynek Urzędu Miejskiego). Udzielane porady mają charakter nieodpłatny dla osób uprawnionych do skorzystania z pomocy, w tym również dla seniorów.

Obywatelski niezbędnik seniora

ALIMENTY

CZYM SĄ ALIMENTY I KOMU PRZYSŁUGUJĄ?

Problematyka alimentów uregulowana jest w przepisach zawartych w art. 128 i następnym Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, zwanego dalej KRiO. Najczęściej alimenty obowiązani są płacić rodzice na utrzymanie swoich dzieci. Jednakże występują również sytuacje gdy to na dzieciach (a czasem i wnukach) może spoczywać obowiązek płacenia alimentów na rzecz ich rodziców.

Jedną z fundamentalnych zasad jest niedopuszczalność zrzeczenia się prawa do alimentów. Prawa i obowiązki alimentacyjne mają charakter ściśle osobisty. Nie mogą być przenoszone między żywymi jak i na wypadek śmierci. Wierzytelności alimentacyjne nie mogą być umorzone przez potrącenie i nie mogą być przedmiotem egzekucji (uchwała Sądu Najwyższego z 24 lutego 2011 r., sygn. akt III CZP 134/10, LEX nr 707477).

Stosownie do art. 128 KRiO, *obowiązek dostarczania środków utrzymania, a w miarę potrzeby także środków wychowania (obowiązek alimentacyjny) obciąża krewnych w linii prostej oraz rodzeństwo.*

*W art. 128 KRiO ustawodawca wymienił osoby, na których ciąży obowiązek alimentacyjny. Osobami takimi są **krewni w linii prostej oraz rodzeństwo**. Krewnymi w linii prostej są rodzice względem dzieci (wnuków) i dzieci (wnuki) względem rodziców. [...] W art. 128 KRiO, ustawodawca określił również przedmiot świadczenia alimentacyjnego, który stanowią **środki utrzymania**, a w miarę potrzeby także **środki wychowania** osoby uprawnionej. W przepisie tym chodzi o świadczenie pieniężne. [cyt. za G. Jędrejek, komentarz do art. 128 LEX].*

WAŻNE !

Celem świadczeń alimentacyjnych jest zapewnienie utrzymania osoby uprawnionej. A zatem poza zakresem powyższych świadczeń pozostaje zaspokojenie np. potrzeb kulturalnych. [cyt. za G. Jędrejek, komentarz do art. 128 LEX].

Przesłanką dochodzenia alimentów przez rodziców od ich dzieci (wnuków) jest ich **niedostatek**, rozumiany, jako niemożliwość zaspokojenia ich usprawiedliwionych potrzeb własnymi możliwościami majątkowo – finansowymi. Najczęściej taka sytuacja ma miejsce w przypadku poważnych chorób rodziców, uniemożliwiających im podjęcie pracy lub też ich podeszłego wieku bądź niska emerytura nie wystarczająca na zaspokojenie podstawowych potrzeb.

Należy podkreślić, że to na osobie starającej się uzyskać alimenty od dzieci ciąży obowiązek udowodnienia swojej trudnej sytuacji życiowej.

WAŻNE !

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 20 stycznia 2000 r. sygn. akt I CKN 1187/99 wskazał, że *"Niedostatek występuje nie tylko wtedy, gdy uprawniony do alimentacji nie posiada żadnych środków utrzymania, lecz określa także i taką sytuację materialną osoby uprawnionej, gdy nie może ona w pełni zaspokoić swoich usprawiedliwionych potrzeb."*

Świadczenia alimentacyjne mają na celu utrzymanie się uprawnionego. W orzeczeniu z 2 października 1934 r., sygn. akt C.I. 2285/33 (za: J. Gudowski, Kodeks rodzinny..., s. 448), które pozostaje aktualne Sąd Najwyższy wskazał, że: „Alimenty z natury swej przeznaczane są na potrzeby bieżące”. Powyższe stwierdzenie oznacza, że wyjątkowo mogą zostać przyznane za okres wcześniejszy, jak również przy ustalaniu ich

wysokości nie należy brać pod uwagę zmiany okoliczności w przyszłości. [cyt. za G. Jędrejek, komentarz do art. 128 LEX].

Świadczenia alimentacyjne na rodziców mogą płacić tylko osoby pełnoletnie.

Należy pamiętać o tym, że stosownie do art. 132 KRiO, *Obowiązek alimentacyjny zobowiązanego w dalszej kolejności powstaje dopiero wtedy, gdy nie ma osoby zobowiązanej w bliższej kolejności albo gdy osoba ta nie jest w stanie uczynić zadość swemu obowiązkowi lub gdy uzyskanie od niej na czas potrzebnych uprawnionemu środków utrzymania jest niemożliwe lub połączone z nadmiernymi trudnościami.*

Przepis ten reguluje kwestię kolejności osób zobowiązanych do płacenia alimentów na rzecz uprawnionych seniorów. W pierwszej kolejności osobami zobowiązanymi są dzieci osób uprawnionych. Dopiero w sytuacji gdy dzieci uprawnionego nie żyją lub nie są w stanie realizować swoich obowiązków, wówczas obowiązek przechodzi na wnuki uprawnionych.

”W art. 132 KRiO, zostały wymienione trzy grupy stanów faktycznych uzasadniających powstanie obowiązku alimentacyjnego po stronie osoby zobowiązanej w dalszej kolejności, a mianowicie:

- 1. brak osoby zobowiązanej w bliższej kolejności,*
- 2. niemożność zadośćuczynienia przez nią swemu obowiązkowi lub*
- 3. brak możliwości lub nadmierne utrudnienia w otrzymaniu od niej na czas środków utrzymania potrzebnych uprawnionemu.*

Ten obowiązek powstaje po stronie osób zobowiązanych do alimentacji w dalszej kolejności, jeżeli ponadto spełnione są przesłanki ich odpowiedzialności względem uprawnionego i tylko w zakresie, w jakim zobowiązany w bliższej kolejności nie zadośćuczynił własnemu obowiązkowi.

Krewny dalszy będzie zobowiązany do uiszczania alimentów na rzecz uprawnionego również wtedy, gdy krewny bliższy co prawda istnieje, ale „nie jest w stanie uczynić zadość swojemu obowiązkowi” z uwagi na brak wystarczających możliwości finansowych. Ten bowiem, kto nie ma możliwości finansowych, tj. zarobkowych i majątkowych w rozumieniu art. 135 § 1 KRiO, w ogóle nie jest obciążony obowiązkiem alimentacyjnym. Sytuacja prawna jest wtedy taka sama, jakby krewny bliższy nie istniał w sensie fizycznym, ponieważ należy uważać go za nieistniejącego za względu na brak po jego stronie obowiązku alimentacyjnego.

Niemожność zadośćuczynienia swemu obowiązкови alimentacyjnemu może mieć miejsce zarówno wtedy, gdy zobowiązany zdolności świadczenia jeszcze nie nabył, np. wtedy, gdy dziecko (wnuk), nie mając własnego majątku, jeszcze nie pracuje zawodowo, jak i wtedy, gdy zdolność świadczenia trwale lub przejściowo utracił (np. z uwagi na wiek lub chorobę albo taki wzrost kosztów swego utrzymania, że świadczenie z jego strony staje się niemożliwe." [J. Wierciński, komentarz do art. 132 KRiO, LEX]

Brak możliwości lub nadmierne utrudnienia w otrzymaniu na czas środków utrzymania od osoby zobowiązanej, o których mowa w art. 132 KRiO, zachodzą m.in., gdy:

1. uzyskanie alimentów od osoby zobowiązanej w pierwszej kolejności jest niemożliwe, gdyż osoba ta nie jest znana z miejsca pobytu, a poszukiwanie jej okazało się bezskuteczne, lub gdy żyje wprawdzie zamożnie, ale dzięki dochodom uzyskiwanym z trudnych do ustalenia źródeł, a egzekucji z tych dochodów nie da się przeprowadzić itp.,

2. uzyskanie alimentów od osoby zobowiązanej w bliższej kolejności napotyka nieprzewidywane trudności, np. osoba ta nie ma w Polsce majątku, a mieszka za granicą w państwie, w którym wyroki polskich sądów nie są wykonywane itp.,

3. uzyskanie alimentów od takiej osoby byłoby co prawda możliwe, ale realizacja roszczeń uprawnionego mogłaby nastąpić dopiero po upływie znacznego czasu, np. zobowiązany utrzymuje się z nie ustalonych prac dorywczych, a zaspokojenie roszczeń uprawnionego mogłoby nastąpić dopiero po przeprowadzeniu egzekucji z nieruchomości. [ibidem].

ZAKRES ŚWIADCZEŃ ALIMENTACYJNYCH.

Zgodnie z art. 135 § 1 KRiO, Zakres świadczeń alimentacyjnych zależy od usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego oraz od zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego.

Przepis art. 135 § 1 KRiO zawiera 2 przesłanki, które powinny być wzięte pod uwagę przy ustalaniu zakresu świadczeń alimentacyjnych:

1. zakres usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego (rodzica) i
2. zarobkowe i majątkowe możliwości zobowiązanego (dziecka, wnuka).

Zgodnie z ugruntowanymi poglądami zarówno w doktrynie prawa cywilnego jak i orzecznictwie sądów powszechnych i Sądu Najwyższego, **do usprawiedliwionych potrzeb osoby uprawnionej należą w szczególności:**

1. koszty utrzymania lokalu mieszkalnego (przy czym wielkość lokalu mieszkalnego powinna być adekwatna do potrzeb rodziców – nie będzie takim np. mieszkanie o pow. 100m² zajmowane tylko przez dwoje starszych ludzi), w którym mieszkają rodzice, rozumiane jako bieżące koszty utrzymania i eksploatacji mieszkania (w tym powinny być uwzględnione opłaty czynszu, opłaty za media – energię, ogrzewanie, gaz, wodę i jej podgrzanie),
2. wydatki ponoszone na żywność, ubrania i środki czystości (kwoty wskazywane jako ponoszone w związku z zakupem żywności i środków czystości powinny odpowiadać aktualnym realiom),
3. wydatki ponoszone na remonty zajmowanego lokalu mieszkalnego,
4. wydatki ponoszone na wypoczynek osoby uprawnionej (jednakże muszą one mieć charakter realny i raczej przeciętny w danych okolicznościach (takimi na pewno nie będą wakacje spędzone w 5 gwiazdkowym hotelu),
5. wydatki ponoszone na usprawiedliwione koszty leczenia (wydatki na wizyty lekarskie, dojazdy do lekarza, leki),
6. koszty telefonu komórkowego.

WAŻNE!

Do usprawiedliwionych wydatków nie będą należały, co do zasady (mogą być w tym zakresie wyjątki), koszty zbytkownego samochodu, bardzo drogiego telefonu komórkowego, wakacje w drogich kurortach zagranicą itp.

Podkreślić jednak należy, że sądy orzekając o alimentach nie biorą pod uwagę jednego wzorca natomiast każdą sprawę rozpatrują indywidualnie biorąc pod uwagę okoliczności danej, konkretnej sprawy.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że zaspokajanie usprawiedliwionych potrzeb osoby uprawnionej potrzebującej alimentacji, poza dostarczaniem środków utrzymania w formie pieniężnej, może także polegać na **dostarczeniu mieszkania, opieki lekarskiej i domowej** (np. wyrok Sądu Najwyższego z 6 maja 1967 r., sygn. akt. III CR 422/66, LEX nr 6157).

"Odnosząc się zaś do przesłanki możliwości zarobkowych i majątkowych zobowiązanego należy stwierdzić, że w większości przypadków dla ustalenia zakresu

obowiązku alimentacyjnego nie ma potrzeby ustalania możliwości majątkowych i zarobkowych zobowiązanego; wystarczy poprzestać na zbadaniu jego dochodu - będzie on bowiem równoznaczny z możliwościami zarobkowymi zobowiązanego. Może być tak w szczególności wtedy, gdy zobowiązany pozostaje w stabilnym, pełnoetatowym zatrudnieniu na podstawie stosunku pracy. Ustalenie dochodu może nastąpić na podstawie deklaracji podatkowych w oparciu o wykazane tam dochody netto. Jeśli dochody zobowiązanego nie będą równoznaczne z jego możliwościami zarobkowymi, sąd może przypisać mu dochód, jaki zobowiązany powinien osiągać, wykorzystując swoje możliwości.

Do dochodu sąd może doliczyć elementy, które co prawda nie podwyższają przychodu rodzica bezpośrednio, ale czynią jego sytuację finansową korzystniejszą, takie jak różnorakie korzyści uzyskiwane od pracodawcy, np. fundusze na posiłki, dodatki na mieszkanie, opłacone przez pracodawcę abonamenty uprawniające do korzystania z prywatnej służby zdrowia lub uczestnictwa w zajęciach sportowych, oddane do użytku telefony, samochody i inne świadczenia - w części, w jakiej pokrywają one osobiste potrzeby lub służą użytkowi prywatnemu."

WAŻNE!

Przy ocenie możliwości zarobkowych i majątkowych zobowiązanego bierze się również pod uwagę zakres jego własnych, usprawiedliwionych potrzeb.

Na tej samej zasadzie od przychodu zobowiązanego należy odliczyć kwotę alimentów zasądzonych od niego przez sąd na rzecz innych dzieci zobowiązanego lub na rzecz małżonka [wyrok Sądu Najwyższego z 14 maja 2002 r., V CKN 1032/2000 (Lexis.pl nr 379797), w którym wskazano, że "fakt powstania obowiązku alimentacyjnego rodzica w stosunku do nowo narodzonego dziecka może ewentualnie wpłynąć na wysokość rat alimentacyjnych", ale "brak natomiast podstaw do tego, żeby w skład kosztów obciążających powoda wliczać koszty związane z utrzymaniem jego konkubiny, skoro na powodzie nie spoczywa żaden prawny obowiązek zaspokajania jej potrzeb i robi on to całkowicie dobrowolnie" wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie w wyroku z dnia 22 maja 2012 r. (sygn. akt VI ACa 138/12, niepubl.)].

Możliwości zarobkowe to przychód, którego rodzic nie osiąga, ale który można mu przypisać, ponieważ dobrowolnie nie jest zatrudniony lub jest co prawda zatrudniony, ale nie w pełnym wymiarze czasu, w sytuacji gdy praca w pełnym wymiarze godzin jest dostępna, albo celowo pracuje poniżej zdolności lub możliwości zarobkowych.

Nie decyduje zatem ostatecznie, jeśli chodzi o osobę zobowiązanego, jaka jest wysokość jego zarobków i dochodów, lecz jakie są jego możliwości w tym względzie. Zakres obowiązku alimentacyjnego może i powinien być większy od wynikającego z faktycznych zarobków i dochodów zobowiązanego, jeżeli przy pełnym i właściwym wykorzystaniu jego sił zarobki i dochody byłyby większe, a istniejące warunki społeczno-gospodarcze i ważne przyczyny takiemu wykorzystaniu nie stoją na przeszkodzie.

Nie sposób mówić o określonych możliwościach zarobkowych, gdy dziecko (wnuk) nie jest zdolny do pracy z uwagi na niesprawność umysłową lub fizyczną lub inne okoliczności, na które nie ma wpływu.

Nie można więc wymagać od inwalidy, zwłaszcza zaliczonego do drugiej grupy inwalidzkiej, aby przedsięwziął starania o uzyskanie dochodów z takim wysiłkiem, który przekracza jego możliwości fizyczne i w konsekwencji mógłby zawążyć w sposób ujemny na jego zdrowiu. Ocena możliwości zarobkowej w sensie art. 135 § 1 nie może się wyrażać w wymaganiu aktywizacji działalności zarobkowej z uszczerbkiem dla zdrowia (orzeczenie SN z 28 listopada 1975 r., III CRN 330/75, Lexis.pl nr 316360). Natomiast fakt, że dana osoba zarabia na swe utrzymanie mimo niezdolności do pracy, ma tylko takie znaczenie, że usprawiedliwia ewentualne zaprzestanie pracy. [J. Wierciński, komentarz do art. 135 KRiO, LEX]

O możliwościach zarobkowych zobowiązanego mogą również świadczyć ponoszone przez niego wydatki.

Skutkiem orzeczenia alimentów nie może być popadnięcie jednej ze stron w **stan niedostatku**. Innym słowy, zasądzone alimenty nie mogą prowadzić zobowiązanego do stanu niedostatku, który wystąpi wówczas, gdy nie może on zaspokajać swoich podstawowych potrzeb.

WAŻNE!

Zgodnie z art. 136 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, jeżeli w ciągu ostatnich trzech lat przed sądowym dochodzeniem świadczeń alimentacyjnych osoba, która była już do tych świadczeń zobowiązana, bez ważnego powodu zrzekła się prawa majątkowego lub w inny sposób dopuściła do jego utraty albo jeżeli zrzekła się zatrudnienia lub zmieniła je na mniej zyskowne, nie uwzględnia się wynikłej stąd zmiany przy ustalaniu zakresu świadczeń alimentacyjnych.

Powyższy przepis art. 136 KRiO, chroni osoby uprawnione przez nieuzasadnionych obniżaniem swoich możliwości zarobkowych przez osoby zobowiązane do alimentacji.

*„Sankcja art. 136 KRiO skierowana jest przeciwko tylko tym osobom zobowiązanym do alimentacji, które z własnej woli, bez ważnych powodów, pomniejszają swoje możliwości zarobkowe (majątkowe) ze skutkiem utrudnienia lub uniemożliwienia realizacji obowiązku alimentacyjnego. Zdarzenia wymienione w art. 136 k.r.o. muszą być wynikiem działalności zobowiązanego, podejmowanej **in fraudem osoby uprawnionej**. Ten motyw ustawodawczy jest wyraźnie dostrzegalny w unormowaniu, które stanowi o braku ważnych powodów zrzeczenia się prawa lub zatrudnienia albo podjęcia pracy mniej zyskowej. Wymienione zdarzenia są przeto aktami dobrowolnymi. Nie chodzi tu przy tym jedynie o złą wolę zobowiązanego, o świadome szkodenie interesowi rodziny, lecz ogólnie o podstawę nieliczenia się z potrzebami członków rodziny uprawnionych do otrzymania środków utrzymania. Czasowe ograniczenia możliwości nieuwzględnienia zmian, o których mowa w art. 136 KRiO, należy tłumaczyć – między innymi – tym, że roszczenia alimentacyjne dochodzone są w zasadzie od teraz i na przyszłość, gdyż służą potrzebom, które nie są zaspokojone. Dlatego też odległe w czasie zaszłości, które w owym czasie pogarszały stan majątkowy zobowiązanego lub jego zdolności płatnicze, nie wpływają znacząco na aktualne jego położenie, właściwe przy ocenie zakresu świadczeń alimentacyjnych”.* [G. Jędrejek komentarz do art. 136 KRiO, LEX].

Zrzeczeniem się prawa majątkowego lub też doprowadzenie do jego utraty bez ważnego powodu może być np. odrzucenie spadku (szczególnie o dużej wartości) czy wyzbycie się własności rzeczy ruchomej przez jej porzucenie.

Pod pojęciem zrzeczenie się zatrudnienia lub zmiana je na mniej zyskowe należy rozumieć np. świadome zaprzestanie świadczenia pracy, bądź rozwiązanie umowy o pracę i podjęcie jej „na czarno”.

WAŻNE!

„Z uwagi na okoliczności sprawy sąd może nie uwzględnić niekorzystnej dla możliwości zarobkowych zobowiązanego, jaką spowodowało umieszczenie go w zakładzie karnym (art. 136 k.r.o.)”. Zdaniem Sądu Najwyższego „chodzić tu

będzie o takie wypadki, które ze względu na okoliczności sprawy – w świetle zasad doświadczenia życiowego i współżycia społecznego – uzasadniają potraktowanie osoby pozbawionej wolności na równi z zobowiązanym, który dobrowolnie, bez ważnych powodów, uszczupła swój majątek lub zdolności zarobkowe w sposób wskazany przez art. 136 k.r.o., lekceważąc obowiązek alimentacyjny”. (Sąd Najwyższy w uchwale z 23 sierpnia 1995 r., III CZP 94/95, LEX nr 9225)

PRZEDAWNIE NIE ROSZCZEŃ ALIMENTACYJNYCH

Stosownie do art. 137 KRiO, **roszczenia** o świadczenia alimentacyjne **przedawniają się z upływem lat trzech**. Niezaspokojone potrzeby uprawnionego z czasu przed wniesieniem powództwa o alimenty sąd uwzględnia zasądzając odpowiednią sumę pieniężną. W uzasadnionych wypadkach sąd może rozłożyć zasądzone świadczenie na raty.

UCHYLENIE SIĘ OD WYKONANIA OBOWIĄZKU ALIMENTACYJNEGO

Na podstawie art. 144¹ zd. 1 KRiO, *Zobowiązany może uchylić się od wykonania obowiązku alimentacyjnego względem uprawnionego, jeżeli żądanie alimentów jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.*

Artykuł 144¹ KRiO stanowi podstawę materialnoprawną powództwa o uchylenie się od wykonania obowiązku alimentacyjnego. Z powództwem w takich okolicznościach może wystąpić zobowiązany (dziecko, wnuk). Ustawodawca doprecyzowuje, że chodzi nie o "uchylenie" się od obowiązku alimentacyjnego "w ogóle", ale o uchylenie się od obowiązku, który jest wykonywany. [G. Jędrejek komentarz do art. 144¹ KRiO, LEX].

Zachowanie dziadków, które mogłoby stanowić naruszenie zasad współżycia społecznego może polegać m.in. na:

1. zachowaniach zagrażających życiu czy zdrowiu członka rodziny,

2. zachowaniach, które naruszają godność, dobre imię i inne dobra osobiste człowieka,
3. zawinionym popadnięciu w niedostatek lub umyślnym wywołaniu sytuacji prowadzącej do żądania alimentów,
4. porzuceniu dziecka przez rodzica w okresie małoletności i brak zainteresowania nim przez wiele lat.

DOCHODZENIE ROSZCZEŃ W SPRAWIE ALIMENTÓW

Tryb postępowania w sprawie dochodzenia alimentów (zakładając, że zobowiązany nie jest zainteresowany dobrowolnym płaceniem ich na rzecz osoby uprawnionej uregulowany jest zasadniczo w Kodeksie postępowania cywilnego, zwanego dalej KPC.

Co do zasady powództwo powinno być wytaczane przed Sąd właściwy wg miejsca zamieszkania Pozwanego (dziecka, wnuka).

WAŻNE!

Stosownie do art. 32 KPC, Powództwo o roszczenie alimentacyjne oraz o ustalenie pochodzenia dziecka i związane z tym roszczenia wytoczyć można według miejsca zamieszkania osoby uprawnionej.

Sądem właściwym zawsze będzie Sąd Rejonowy.

Pozew o alimenty powinien spełniać wymogi określone w art. 187 KPC tj:

1. dokładnie określone żądanie, a w sprawach o prawa majątkowe także oznaczenie wartości przedmiotu sporu, chyba że przedmiotem sprawy jest oznaczona kwota pieniężna;

1¹. oznaczenie daty wymagalności roszczenia w sprawach o zasądzenie roszczenia;

2. wskazanie faktów, na których powód opiera swoje żądanie, a w miarę potrzeby uzasadniających również właściwość sądu;

3. informację, czy strony podjęły próbę mediacji lub innego pozasądowego sposobu rozwiązania sporu, a w przypadku gdy takich prób nie podjęto, wyjaśnienie przyczyn ich niepodjęcia.

Pozew może zawierać wnioski o zabezpieczenie powództwa, nadanie wyrokowi rygoru natychmiastowej wykonalności i przeprowadzenie rozprawy w nieobecności powoda oraz wnioski służące do przygotowania rozprawy, a w szczególności wnioski o:

1) wezwanie na rozprawę wskazanych przez powoda świadków i biegłych;

2) dokonanie oględzin;

3) polecenie pozwanemu dostarczenia na rozprawę dokumentu będącego w jego posiadaniu, a potrzebnego do przeprowadzenia dowodu, lub przedmiotu oględzin;

4) zażądanie dowodów znajdujących się w sądach, urzędach lub u osób trzecich, wraz z uprawdopodobnieniem, że strona sama nie może ich uzyskać.

Pozew powinien również spełniać wymogi przewidziane dla pisma procesowego zawarte w art. 126 KPC tj.

1. oznaczenie sądu, do którego jest skierowane;

2. imiona i nazwiska lub nazwy stron, ich przedstawicieli ustawowych i pełnomocników;

3. oznaczenie rodzaju pisma;

4. osnovę wniosku lub oświadczenia;

5. w przypadku gdy jest to konieczne do rozstrzygnięcia co do wniosku lub oświadczenia - wskazanie faktów, na których strona opiera swój wniosek lub oświadczenie, oraz wskazanie dowodu na wykazanie każdego z tych faktów;

6. podpis strony albo jej przedstawiciela ustawowego lub pełnomocnika;

7. wymienienie załączników.

Do pisma procesowego dołącza się załączniki wymienione w tym piśmie.

Gdy pismo procesowe jest pierwszym pismem w sprawie, powinno ponadto zawierać oznaczenie przedmiotu sporu oraz:

1. oznaczenie miejsca zamieszkania lub siedziby i adresy stron albo ,

1¹. oznaczenie miejsca zamieszkania lub siedziby i adresy przedstawicieli ustawowych i pełnomocników stron,

2. numer Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności (PESEL).

WAŻNE!

Osoba uprawniona do alimentów jest zwolniona z obowiązku uiszczenia opłat sądowych

Uprawniony może wystąpić do Sądu z wnioskiem o przyznanie mu pełnomocnika z urzędu. Zgodnie z art. 117 § 2 KPC, Osoba fizyczna, niezwolniona przez sąd od kosztów sądowych, może się domagać ustanowienia adwokata lub radcy prawnego, jeżeli złoży oświadczenie, z którego wynika, że nie jest w stanie ponieść kosztów wynagrodzenia adwokata lub radcy prawnego bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny.

Przedmiotowy wniosek musi być uzasadniony tj, należy w uzasadnieniu opisać swoją sytuację materialną. Do wniosku należy dołączyć wypełnione oświadczenie o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania, którego druk można pobrać ze strony internetowej np. Sądu Okręgowego w Lublinie: <https://www.lublin.so.gov.pl/download/918.pdf>

W pozwie o zasądzenie alimentów można zawrzeć wniosek o zabezpieczenie powództwa na czas trwania procesu.

Stosownie do art. 730¹ KPC, "Udzielenia zabezpieczenia może żądać każda strona lub uczestnik postępowania, jeżeli uprawdopodobni roszczenie oraz interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia. Interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia istnieje wtedy, gdy brak zabezpieczenia uniemożliwi lub poważnie utrudni wykonanie zapadłego w sprawie orzeczenia lub w inny sposób uniemożliwi lub poważnie utrudni osiągnięcie celu postępowania w sprawie."

Wniosek o udzielenie zabezpieczenia podlega rozpoznaniu bezzwłocznie, nie później jednak niż w terminie tygodnia od dnia jego wpływu do sądu, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej. Jeżeli ustawa przewiduje rozpoznanie wniosku na rozprawie, należy ją wyznaczyć tak, aby rozprawa mogła odbyć się w terminie miesięcznym od dnia wpływu wniosku.

Stosownie do art. 753 KPC, "W sprawach o alimenty zabezpieczenie może polegać na zobowiązaniu obowiązanej do zapłaty uprawnionemu jednorazowo albo okresowo określonej sumy pieniężnej. W sprawach tych podstawą zabezpieczenia jest jedynie

uprawdopodobnienie istnienia roszczenia. W wypadkach wymienionych w § 1 sąd z urzędu doręcza stronom odpis postanowienia o zabezpieczeniu.”

Na postanowienie sądu pierwszej instancji w przedmiocie zabezpieczenia przysługuje zażalenie. Zażalenie rozpoznaje sąd, który wydał zaskarżone postanowienie, w składzie trzech sędziów. Sąd może uchylić zaskarżone postanowienie tylko gdy zachodzi nieważność postępowania.

Wniosek o zabezpieczenie zawarty w pozwie jest zwolniony z obowiązku opłacenia opłaty sądowej.

MEDIACJA

W sprawach o alimenty możliwe jest polubowne załatwienie sprawy w drodze mediacji. Mediacja jest możliwa zarówno przed wszczęciem procesu jak i w jego trakcie. Wymaga jednak zgodnego, dobrowolnego wniosku obu stron sporu.

Do mediacji stosuje się przepisy Kodeksu postępowania cywilnego zawarte w art. 183¹ - 183¹⁵ KPC.

Należy zwrócić szczególną uwagę na fakt, że ugoda zawarta przed mediatorem, po jej zatwierdzeniu przez sąd, ma moc prawną ugody zawartej przed sądem. Ugoda zawarta przed mediatorem, którą zatwierdzono przez nadanie jej klauzuli wykonalności, jest tytułem wykonawczym.